

Uzaq, yaşıl adanın əbədi aşiqi

◆ Unudulmazlar

“...Onun ölümündən sonra zaman, həyat dayandı sanki mənim üçün. Qarşıma bir sonsuzluq çıxdı. Dedilər, gəl, yaşa o sonsuzluqda... Əslində, mən bugünkü günlə yaşayan insan idim. Elə Vaqif özü də. Amma indi başını arxaya çevirib yaşamaısan. Onun olmadığı məkanda... Mən bir şeyi başa düşdüm ki, onun yoxluğunun gücü varlığından daha güclü imiş... İndi mənə elə gəlir, sanki iki insan arasındayam. Biri məni evdə gözləyir - həmişəki kimi. Birini də mən gözləyirəm - bilirəm, mütləq gələcək. Və bu iki insan arasında da ömrümü başa vurmaliyam...”

Gözlərim sol qolundakı saata və nişan barmağındakı üzüyə sataşır. Vaqif Səmədoğlunun ikisi də. Əşyaların cinsi olmur axı... Onları qolundan, barmağından çıxarmır heç xanımı. Sanki onlardan güc alır. Sanki o əşyalar vasitəsilə Vaqif əlindən tutub saxlayır ki, yıxılmasın, ayaqda qalsın... Saat işləyir. Zaman dayanmadan öz axarı ilə gedir. Əqrəblər yeni vaxtı göstərir. Amma Vaqifin olmadığı vaxtı...

Təqvimdə 5 iyun 2019-cu ildir. Onun gündüdür. Uzaq, yaşıl adanın sakininin... Yaşasaydı, 80 illik yubileyini qeyd edə-cəkdi xalq şairi, dramaturf və publisist, əməkdar incəsənət xadimi, “Şöhrət”, “Sə-rə” və “İstiqlal” ordenli Vaqif Səmədoğlu-nun. “Unudulmazlar” rubrikasında yazdığı şeirlərində daim yaşayan şairi anacağıq həyat yoldaşı, Səməd Vurğunun ev-muze-yinin direktoru Nüşabə Vəkilovanın xatirə-lərində və göz yaşlarında...

Təqvimdə 5 iyun 1939-cu ildir. Həmin gün Azərbaycanın görkəmli şairi Səməd Vurğunun ailəsində üçüncü övlad sevinci yaşanır. Adını Vaqif qoyurlar. 2 il əvvəl atasının yazdığı “Vaqif” dramındakı obra-zın - Molla Pənah Vaqifin şərafinə. Adı isə həm də taleyini müəyyənləşdirir. De-mə, elə bu Vaqif də gələcəkdə böyük şair olacaqdı...

Vaqifə pianoda ilk notları göstərən musiqi təhsili almış anası Xəvər xanım olur. Atası isə onu indiki Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə yazdırır. Musiqi məktəbi çox nüfuzlu təhsil ocağı idi deyə tanınmış şəxslərin ekseriyyəti övladını ora yazdırırdı. S.Vurğun Yusif-lə Aybenizi də bu musiqi məktəbinə qoymuşdu. Amma Vaqifdən fərqli ola-raq, onların ikisi də orada axıra qədər oxumadılar.

Ədəbi-mədəni mühitdə böyüyən Vaqif uşaqlıqdan evlərində ailəsinin ünsiyyətə olduğu və dostluq etdiyi tanınmış musiqi-çiləri, yazıçıları, şairləri, rəssamları görür. Her şeyi öyrənmək, bilmək marağı, musi-qiye, kitablara olan həvəsi onu kamil gənc kimi yetişdirir. Vaqif musiqi məktəbini əla qiymətlərlə bitirir. Mükafat olaraq filarmoni-yada maestro Niyazinin rəhbərlik etdiyi simfonik orkestrlə S.Raxmaninovun 1-ci konsertini ifa edir. Elə həmin il də Üzeyir Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Kon-servatoriyasının fortepiano sinfinə daxil olur. Çaykovski adına Moskva Konservatoriyasında ixtisas kursu keçəndən sonra Bakıya qayıdır və konservatoriyada forte-piano müəllimi işləyir. Paralel olaraq Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası baş redaksiyasında incəsənət şöbəsinin mü-diri olur.

8 il sonra fortepiano müəllimi kimi fəaliyyətini dayandırsa da, Vaqifin musiqi janrının bütün sahələrini professional səviyyədə mənimsəməsi, klassiklərə ehtira-mi, modern cazı derindən bilməsi və fortepianoda gözəl ifası yaradıcılığından yan keçmir və o, ömrünün sonuna kimi musi-qi ilə nəfəs alır. 80-ci ilin ortalarında AZTV-də “Caz klub” verilişinin əvəziz aparıcısı kimi Vaqif Səmədoğlu caz musi-qisinin Azərbaycanda təbliğində böyük rol oynayır.

Seçimləri sonradan ədəbiyyatı xeyrinə edən Vaqif Səmədoğlu 1970-ci illərin ev-

vəllərində C.Cabbarlı adına “Azərbaycan-film” kinostudiyasında ssenarist, 1978-1982-ci illərdə “Yazıçı” nəşriyyatında re-daktor və 1982-1985-ci illərdə kinostudi-yada kinoaktyor teatrının ədəbi hissə mü-diri işləyir. 1992-1994-cü illərdə Azərbay-can yazıçılarının müstəqil qəzeti olan “Oğuz eli”nin baş redaktoru olur. 80-ci illə-rin sonlarında Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda gedən Milli Azadlıq mübarizəsində fəal iştirak edir. Ölkəmiz müstəqillik qazandıqdan sonra Milli Məclisin deputatı və Azərbaycanın Avropa Şurasındakı nü-mayəndə heyətinin üzvü seçilir.

“Kənarda dayanıb, o evə baxırdı...”

Nüşabə Vəkilovanın sözlərinə görə, Vaqif müəllim uşaqlıq xatirələrindən çox danışardı. Deyirdi, “uşaqlıq xatirə-si nə qədər güclüdürsə, şair də bir o qə-dər güclüdür. Vay o gündən uşaqlığın-dan uzaqlaşdın, onda gerek qələmi yə-rə qoyasan”.

... qucağına al uşaqlığını
beş-on dəfə öp üzündən-gözündən
sonra get, get...
dönüb baxma geri
baxma, arxanda qalıb ağlaya-ağlaya
“məni də apar, məni də apar”
bağırın uşaqlığına

- İndi Səməd Vurğunun ev-muzeyi yer-ləşən mənzilə 1954-cü ildə köçmüşdülər. Vaqifin 15 yaşı olanda. Amma Vaqif keç-miş Fialetov küçəsindəki evlərini çox se-virdi. Uşaqlığı və yeniyetməliyi orada keç-mişdi. Həyətdə uşaqlarla futbol oynayıb, velosiped sürürdilər. Bir dəfə danışmışdı ki, qonşuluqlarında Lyalya adında qız var-dı. Baletlə məşğul olurdu. Həyətdə birlik-də oynayırdılar. Belkə də hansısa arzu-ları varmış. 8 yaşları olanda Vaqif yayda ail-əsi ilə Kislovodskda gedib. Ordan qıza hə-diyye etmək üçün fərfordan kiçik balerina heykəlciyi də alıb. Qayıdıblar Bakıya. Ar-tıq dərslər də başlayır. Lakin qız hələ də gəlib çıxmır. Bir gün görür ki, həyet qapı-larının qabağına çoxlu adam yığılıb. Qızın evinin qapıları da açıqdı. Vaqif onların evinə getmək istəyəndə anası Xəvər xa-nım qoymur. Deyir, “Lyalya yoxdu artıq”. 1948-ci ildə Aşqabadda baş verən güclü zəlzələdə o qız da ölmüşü. Bu ölüm bə-laca Vaqifə çox pis təsir etmişdi.

Neçə dəfə getmişdik o küçəyə. Kənər-da dayanıb, o evə baxırdıq. Deyirdi, gəl, gedək evə baxaq. Deyirdim, gedək. Am-ma nədənsə getmirdik. “Sonra gələrik”, - deyib etləyirdi. İndi onu özümlə bağışla-ya bilmirəm ki, niyə onu getməyə məcbur etmədim? Ümumiyyətlə, uşaqlıq xatirə-lərinə Vaqif qədər ciddi yanaşan az adam tapılar. Uşaqların keçirdiyi tənalıq hissini böyüklər anlaya bilməz. O yaşda aldığın zərbə, keçirdiyin sarsıntı insanın belkə də bütün gələcək həyatına öz təsirini göstə-rir. Çox kövrək, həssas insan idi Vaqif. Her xırda detal belə, onu incidirdi. Amma üzə vurmurdu, içinə salırdı. Bütün haqq-hesabı içində çəkirdi. İçində danışdıqları-nı da şeirə, kağıza köçürürdü.

“İndi öz xanımı
mənim dayağım olub...”

Təqvimdə 1968-1972-ci illərdir. Vaqif Səmədoğlunun “Yoldan teleqram” və “Gü-nün baxtı” adlı iki kiçik şeirlər toplusu bö-yük çətinliklərdən sonra qışaldılmış şək-il-də, məhdud tirajla çap olunur. Onun ədə-biyyata gəlişi bir hadisəyə çevrilir. Şeirlə-ri əl-əl gəzir, əzbərlənir, başqa dillərə tə-rçümə edilir. Lakin şeirləri forma, obraz və mövzu cəhətdən sovet ideologiyasıyla uz-laşmadığı, atası kimi yazmadığı üçün şair rəsmi tənqiddən mühafizəkar hücumlarına məruz qılır. Bundan sonra o, yazdıqlarını üzə çıxarmamaq qərarı verir.

Şeirlərimi yazan kimi
unutmaq istəyirəm,
elə bil kağıza yox,
nəyinsə başdaşına
həkk olunur sözlərim...

Öz poetik dünyasına sadıq qalaraq ya-za-yaza susmağı seçir Vaqif Səmədoğlu. “Susan şair” ifadəsi də onun ədəbi taleyi-nin rəmzinə çevrilir. Bu, həm də onun pro-tesi idi. Çap olunmamaqla o, özünü sovet senzurasının təzyiqlərindən qorudu. Bir şair kimi öz ideya, fikir azadlığını qoruyub saxlaya bildi. Və nə vaxtsa yazdıqlarının üzə çıxıb bələcəyi ümidinin çox cüzi olma-sına baxmayaraq, sınımdan, yorulmadan, usanmadan hər gün yazdı... Zaman öz işi-ni gördü. Təqvimlərin vərəqləri günbəgün, aybaay, ilbəil dəyişdi. Lakin o gün nəhə-yət, gəlib çıxdı. Düz 24 il sonra...

Təqvim 1996-cı il göstərir. Həmin il Vaqif Səmədoğlunun yeni şeirlər kitabı çap olundu. Özü də həyat yoldaşı Nüşabə Vəkilovanın tərtibatı və redaktoruğu ilə.

- Vaqif Səmədoğlu öz iç dünyasında totalitar şüuru alt-üst edən, öz istiqlalını qazanan illərdəndi. O sübut etdi ki, şeir-ləri siyasi quruluşların, ictimai təsisatların, zamanın fəvqündə durur. Dünyəvi və hə-mişəyaşardır. Unutmayaq ki, Vaqif özün-dən sonra məktəb yaradı. Her neçə nəsil gənc modernist şairlər üçün ədəbi məktəb oldu. Bu gün onu həqiqətən də sevan, poeziyasının vurğunu olan gənclər çox-dur. Mən Vaqifin tək həyat yoldaşı yox, həm də yaradıcılıq dostu oldum. “Mən bur-dayam, ilahı”, “Uzaq, yaşıl ada” kitabları mənim tərtibatımla işıq üzü gördü. “Bəxt üzüyü” adlı pyeslər toplusunu, onun ha-qında müasirlərinin dediklərini toplayıb 70 illiyinə hazırladığım “Şair və zaman” ki-tabını nəşr etdirdim. Sonra onun aforizmlə-rini “Müdrəklərlə üz-üzə” adlı ilə burax-dırdım. Buna görə həmişə mənə təşəkkür edirdi. Çünki bəzən başladığı işlərə həvə-si söndürdü, yaxud çox sonraya saxlayırdı. Bu iş ləng gedirdi. Özü axtarımlar dəftər-lərindəki şeirləri yazı makinasında çap edir-di. Qərara gəldim ki, ona kömək edim. İlk dəfə şeirlərini kompüterdə yazmağa baş-layanda gəlib gördü və çox sevindi. Qapı-nın ağzında dayanıb gülümsündü. Dedim, “Vaqif, mən çap edəyirm, olar?” Tez cav-ab verdi: “Əlbəttə, olar. Ömrüm boyu rus yazıçılarına qibtə eləmişəm ki, xanımları onlara necə dayağırdı, köməkirdi, indi öz xanımım mənim dayağım olub. Bu, mənim çoxdankı arzumdur idi”.

“Xoşbəxt qadınam ki,
yanımda Vaqif kimi şair olub”

Birlikdə yaşadıkları 20 il ərzində Nüşabə xanım Vaqif müəllimi yaradıcı insan kimi anlamağa, dəstək olmağa çalışıb. Halbuki tanış olanda nəinki yaradıcılığına bələd idi, bir şeirini belə oxumamışdı. Bir-cə “Bəxt üzüyü” pyesinin adını eşitmişdi, ancaq tamaşasına da baxmamışdı. Və bu fakt Vaqif Səmədoğlunun xoşuna gəlməmişdi nədənsə - “Bu, lap yaxşıdı ki...” İndi o günlərə yenidən qayıdır Nüşabə xanım. İlk tanışlıqlarını düşünən olmuş kimi xatırlayıb gülümsəyərək.

Təqvimdə 1988-ci ildir. Nüşabə xanım iki il Əfqanıstanda tərcüməçi işləyəndən sonra Bakıya qayıdaraq, Şərşəfəliq İnstitutunda işə başlayıb. Vaqif Səmədoğlu-nun əmisi oğlu Cavanşir də onlarla bir yerdə işləyir.

- Bir gün Cavanşir ədəbiyyatı ensiklo-pediyaşı getmişdik, oturub baxırdıq. Va-qifin şəklini göstərmiş deddi ki, bax, mənim əmim olğudur. Dedim, tanıyıram, qarda-sımla bir yerdə “Caz klub”da işləyiblər. Cavanşir dedi ki, gəl, səni onunla tanış edim, sizinki tutar. “Boş-boş danışma”, - deyib uzaqlaşdım. Arxadan səsləndi ki, onsuz da kiminləsə aile qurmalısın da, yaxşıdır budur sizi tanış edim, bir-birinizə yavaşsınız. Mayın 2-də Cavanşir zəng elədi ki, televizorda “Bəxt üzüyü” kinosu gedir. Kinoya bax, sonra Vaqif sənə zəng eləyəcək, heç olmasa danışmağa möv-zun olsun. Oturub kinoya baxdım. Kino qurtaran kimi Vaqif zəng elədi. Axtşam saat 11-dən şəhər saat 5-ə qədər danış-dıq. O gündən zənglərimiz, söhbətlərimiz, görüşlərimiz başladı. O tarixi biz hə-mişə qeyd edirik...

Bir-birlərini tanıdıqca aralarındakı sevgi də böyüməyə başlayır. Düşün-cə terzi, dünya görüşü baxımından bir-bir-lərini tamamladıqlarını görürlər. Beş il mü-nasibətləri bu axarla davam edir. Ancaq evlilik məqamına çatanda ayrılırlar.

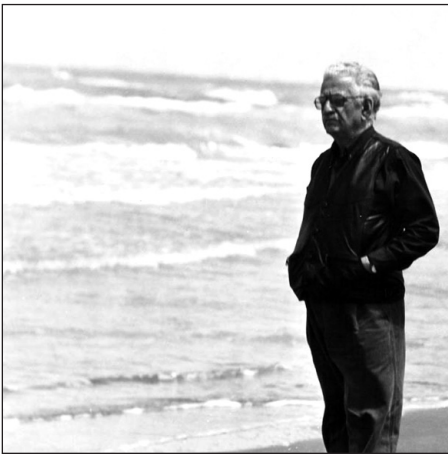

Mənə sevir ayrılmağa
Bir qadın verin...
Ürəyimdə bir ayrılıq qəribəyib
Və bu ayrılıqdan bir şeir...

- Ayrılmağımızın əsas səbəb o idi ki, mən qəti addım atmağa ehtiyat edirdim. Vaqif anası ilə yaşayırdı, mən də ata-anamla. Yenidən sıfırdan başlamaq, evlili-yə qərar vermək çətin idi. Birdən ikinci dəfə də aile münasibətim alınmazdı... Ayrılıq həm də bir sınaqdır. Hisslər həqiqə-tən güclüdürsə, demək, yenidən qayıda-caqsan. Beş ildə iki dəfə belə sınaq keç-dik. İkinci sınağın müddəti il yarım çəkdi. Ayrılımışdıq, amma onu fikrimdən çıxarda bilmirdim. Artıq qərara almışdım ki, xaric-də yaşayan qohumlarımızın yanına ge-dim. Bir gün bacımı küçədə gedərkən Vaqiflə üz-üzə göldük. Vaqif diksəndi elə bil, amma adi, köhnə tanışlar kimi “salam, necəsən”-lə kəfiyyətəndi və hərə öz yoluna davam etdi...

Təqvimdə 1994-cü ilin son gündür.

Yeni il axtamıdır. Nüşabə xanım kəfsiz halda otağında uzanıb. Birdən anası ota-ğa girir, təəcüblə dolu nəzərlərlə qızına baxaraq qonağı gəldiyini deyir. “Kim?” - deyər Nüşabə xanım da eyni təəcüblə soruşur. Onun adını eşidəndə sağ-başı qarışığı özünü otaqdan dəhlizə atır. Vaqif-in qapının ağzında dayandığını görür. Yaxınlaşan kimi Vaqif Nüşabəni elə ana-sının yanında bərkinə basıb deyir: “Bun-suz burdan gedən deyiləm”. O gündən sonra ikisi də anlayır ki, daha bir-bir-lərindən ayrı qala bilməzlər...

Ürəyim yol çəkir bir gözə dönüb,
Yollar da tərs kimi uzanır, gülüm,
Yuxumdan hər gecə durnalar keçir,
Bilmirəm nə olub, haradan bilim?!
Belə getsə, sınar quşların səsi,
Dənizin də səsi günbəgün batar.
Yubanma, əzizim, gəl qurtar məni,
Arxadan dərəcə çapır, qorxuram çata...
Halıma yanan gerek səsin düşündə yada,
Ötən günləri qoru, yaxşı bax, vermə bada...
Aynlıq bir dəniz imiş, sən uzaq yaşıl ada...

- Sonralar mənə danışdı ki, “oturub dostlarla yeyib-çiridik, birdən elə bildim səni itirirəm, elə bu an gəlməsəm yanına itirəcəyəm səni, belkə də artıq itirdim de-yə düşündüm və qalıb qaldım”. Həmişə də məni ayrılmağımıza görə qınadı ki, sə-nə görə nəçə ilimizi itirdik. Elə həmin il martin əvəlinə Xəvər xanım və Aybeniz xanım biza üzük gətirdilər. Martin 16-da isə heç kime demədən nikah kəsirdik. Beləcə, ailə qurduq. Evlilikdən sonra ya-radıcılığı ilə nəinki tanış oldum, həтта ona bir yöndə yardım etdim. Kitabına başa hazırlaya-hazırlaya poeziyasına baş vurdu-m və bütün şeiriyetini sevdim. Hiss etdim ki, sevmək öz yerində, amma mən bu adama lazımam, mənə ehtiyacı var. Təzə evlənen vaxtlar boş-boş şeylərin üstündə küsürdük, daha çox Vaqif küsərdi. Həttə elə olub ki, qapını çırpıb gedib, düşünüb-dəşinib qayıdıb. Bir də gördürdüm əli dəyişib, tutulub. Öz-özümə deyirdim görəsən noldu, na dedim. Xüsusən də təzə evlə-nəndə olurdu. Anlamırdım, başlayırdım özümün şübhələnməyə. 7 ildə tanış olsaq belə, bir dam altında yaşamaq ayrı şeydi. Yavaş-yavaş başladıq bir-birimizi tanıma-ğa, alışmağa. Onun halbalıh olması əvvəl mənə qəribə gəlirdi, sonra başa düşdüm, hər şeyi özüm üçün ayırd etdim. Fikirleş-dim ki, mən də onu başa düşməsəm, kim başa düşəcək? Mən də onun başını tu-marlamasam, kim edəcək? Onda mən nə-yə lazımam?! Sevdini insanı başa düş-mək və hər şeyi keçmək lazımdı. Aramız-də söz-söhbət olanda da ilk addımı mən atırdım. Çünki onun heyatında elə mə-qamlar olub ki, çox böyük tənalıq keçirib. O hissələrini bilirdim və çalışırdım özünü tək hiss etməsin. Her sözümdə, hərəkə-timdə ona arxa olduğumu duyusun. Hə-mişə çalışmışam Vaqifin ürəyi nə istəyirsə, onu həyata keçirəm. Həyatımda yeganə insandır ki, xətrinə dəyə, icad bilmirdim. Nazırla oynayırdım. Əsas o idi ki, mən bil-dim kimlə yaşayıram, arxamda kim var. Sən bu insan üçün yaşayırsan. Və o da öz ömrünü sənə bağışlayıb. Artıq müəyyən dövrdə hiss edirsən ki, siz bir insansız. Mənim ən böyük qələbəm onun etibarını qazanmağım idi. Həm qadın, həm dost ki-mi... Mənə yazılarını, əsərlərini etibar edirdi. Vaqif kimi şair və böyük şəxsiyyət ilə ömür sürdüyüm üçün xoşbəxtəm.

“Bu, birgə çıxardığımız
son kitab idi”

Bu il beşinci doğum gündüdür ki, Vaqif-siz qeyd edirlər. Xanımı ənənəsinə sadıq qalaraq bu il də şairin yaradıcılığına öz töhfəsini verib. Vaqif Səmədoğlu Mərkəzi-ni təsis edib. Mərkəz xalq şairinin yaradı-cılığı ilə məşğul olan şəxslərə medallar təqdim edəcək. İyunun 7-də isə Azərbay-can Dövlət Filarmoniyasında Yazıçılar Bir-liyinin təşkilatçılığı ilə yubiley tədbiri keç-i-riləcək. Maraqlıdır, baş Vaqif Səmədoğlu-nun sağlığında bu günü necə qeyd edirdi-lər? Nüşabə xanım ona hansı hədiyyələri alırdı?

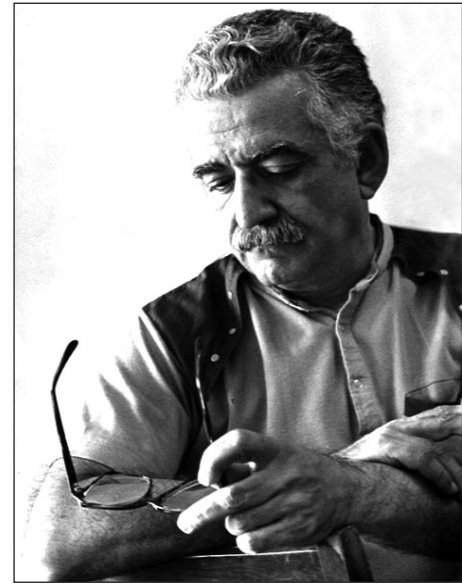
- Biz evlənməmişdən öncə Vaqif doğ-ğum günlərini xüsusi qeyd etmirdi. Ümu-miyyətlə, təmtəraq adamı deyildi. Biz evlə-nəndən sonra başladığı evdə qeyd etməyə, yaxud hardasa gedib otururuq. Her dəfə ona ürəyi istəyən, zövqünü oxşayan mü-təlif hədiyyələr alırdım. Bir dəfə oyuncaq maşın aldım ona. Bağışlayanda dedim, o gün olsun bu, böyük maşına çevrilsin. Hə-qiqətən də elə oldu. Həmin oyuncaq maşın indi də bağdadı. Bir də çalışırdım hər ad-gününe bir kitab çap etdirim. 2013-cü ildə - hələ xəstəliyini bilmirdik - foto həvəskarı idi deyə fotolarından ibarət albom burax-maq istədim. Dedi, kitab buraxmaq istəyir-sənsə, qoy, deyimlərimdən ibarət kitab ol-sun. Tez bir zamanda aforizmlərini yığıb, “Müdrəklərlə üz-üzə” kitabını buraxdım. Amma onun sevincini o qədər də yaşaya bilmədik. Çünki Vaqifin xəstəliyini bildik. Bu, birgə yaşadığımız dövrdə çıxardığımız sonuncu kitab oldu...

Ömrün son çağları

Vaxtsız ölsəm, çox yaşadı deyin.
Vaxtsız öldü, deyin, qoca ölsəm.
Bir il yətil ölsəm, qəflətdən öldü, deyin.
Uzun sürən xəstəlikdən sonra öldü, deyin, qəflətdən ölsəm...

“Pis xəstəliyi” əvvəl şairdən gizlətmək istəyir Nüşabə xanım. Amma alınmır. Çünki Vaqif müəllim xəstəliyini gedişindən nə olduğunu bilmişdi artıq. Həтта sonra-dan necə cərəyan edəcəyini də deyirdi. Sanki xəstəliyini ssenarisini yazırdı. Axı atası, qardaşı da eyni azara yolmuşdu.

- Xəstələndən sonra siqaret aludə-çiliyi artdı. Siqaret həyatının vacib, ayrıl-maz bir hissəsinə çevrildi. Tez-tez markə-lərini dəyişirdi. Gah siqar, gah elektron si-qaret adı. Görürdün içində nəyisə söndür-mək, fikrini yayındırmaq istəyirdi. Özünü siqaretlərlə aldadırdı. Her şeyi fikrindən uzaqlaşdırmağa çalışırdı. O an adamın bağırı çatlayır. Bilirsən bunu niyə edir və əlac tapa bilmirsən. Son nəfəsinə kimi də o siqaretlərlə “oynadı”, çəkdi... Özü də nə-yi hara qoyurdun gerek yerində qalayıd. Bir də gördürdün ətraf köçür səliqəsizlikdən... İndi də əşyalar necə var idisə, elə də qal-ır. Hər şey özü qoyduğu kimidir. Həтта so-nuncu dəqiqədə eynəyini çıxardı verdi. Sonra maraqlandı hara qoydum...

Son gecədir bu gün yənə,
Sabah yənə son şəhər.
Sən yel dolur son yelkənə,
Qayıq üzür birtəhər...
Doğulur sonuncu insan,
Sonuncu insan ölər.
Yənə son dəfə ağlayan
Son dəfə gülən olur...

Son gününü soruşuram şairin. Danışa bilmir xanımı. “Mənim üçün ən ağır möv-zudu. Həç özümdə qələmə aldığım xatirə-lərimdə o günü yaza bilmirəm”, - deyir. Vaqifli son günün acı xatirəsi, demək, da-nışmaq, yazmaq istedikləri gile-gilə yaşa çevrilib, axır gözələrindən...

... Sevgilim, mən öləndə,
Soraq sənə gələndə,
Düşməni gözü güləndə,
Ağla, olumun, ağla,
Ağla, qalanım, ağla,
Ağla, mən ölüm, ağla...

Sənin xatirələrindən, yazılarından, əşyalarından...
Bugününün ən sadıq, ən etibarlı həmdərlərindən...

Xeyalə MURADLI,
“Azərbaycan”

Təqvimdə 28 yanvar 2015-ci ildir. Azərbaycan poeziyasında ölüm barədə ən çox yazan şairin bu həyatda son günü... Ömür yırğalanır ölümün beşiyində... Ölüm ən sədaqətli sevgili kimi onun vusəlini gözləyir. Ölüm yetim kimi durub qapı da-lında... Küçələrdə isə külək əsir...

Mən ölən gün
bir külək əsəcək küçələrdə.
Və yelələdəcək
ipdən asılı,
quruyan sarı çiçəklə
bir uşaq paltarını.
Mənim bayrağıtək dalğalanacaq
uşaq paltarı
mən ölən gün...

Amansız, insafsız xəstəlik 76 yaşında şairin ömrünə son qoyur. Və o, Fəxri xı-yabanda torpağa tapşılır. Amma maza-rına nə başdaşı qoyulur, nə heykəl. Bir cüt ayaqcağı qoyulur, “ayağıyalın geyib getsin...”

- Vaqifin yoxluğunu hər gün, hər saat hiss edirik. Onu necə unutmaq olar? Vaqif bu saat bu evdədi, öz kabinetində-di, əşyalarındadı, muzeydədi, büstündə-di - hər şeydə, hər yerdə Vaqif var. Onun ölümündən sonra bu muzey mənim xilə-sim oldu. Başladım onun sevdili mahnı-lara qulaq asmağa, şeirlərini yenidən oxumağa. Sonra keçdim dəftərlərinə, gözlədiklərinə. Oxuduqca sənki təzədən tanıdım Vaqifə, o illəri onunla birlikdə yaşadım və ah çekdim ki, niyə yanımda deyilsən, Vaqif? O, tamamilə başqa adam idi - heç kəsle müqayisə olun-maz.... Qıssası, necə ki yaradıcılığında qeyri-adi idi, eləcə də bütün yaradılışı başdan-ayağa qeyri-adi olub. Yəqin belə də olmalıydı. Çünki adi düşüncə tərz-i olan insan o cür yaza bilməzdi...

4 ildir Vaqifsiz yaşayır. Vaqifin yoxlu-ğuna alışaraq yaşamağı öyrənir. Hərdən elə bil heç getməyib sevdili - onu yanın-da, evində varmı kimi hiss edir... Hərdən də yuxularına gəlir. Yuxuda görüşürlər, dərsləşirlər...

Yuxuda kimi görmüsən
bu gecə?
Gözlərdən bir yalqız məzarın
kimsəsizliyi var.
Yum gözlərini,
gözlərinə baş çəkim,
bir dəstə gül qoyum gözlərinə.

Amma Vaqif Səmədoğlu tək ömür-gün yoldaşı Nüşabə xanım üçün yox, elə bizim üçün də ölməyib. Özünün də dediği kimi, o, nə dünyənə, nə bu günün, nə də sabah-ki cəmiyyətin şairi deyil. Sadəcə Vaqif Səmədoğludur. Şeirləri, əsərləri ilə daim ürayimizdə, ədəbiyyatımızda yaşayacaq uzaq, yaşıl adanın əbədi aşiqi... Sevnə-lərinin yaddaşında şeir kimi əzbər qalacaq şair...

Şair kimi yox,
şair kimi ölmək istəyirəm...
Oxunmaq arzusuyla yaşayıram
əvvəldən axıra
kimi oxunmaq...
Əzbər qalmaq istəyirəm
kiminsə yadında!

Vaqif Səmədoğlunun ən böyük əsəri isə elə onu “ışıqdan zülmətə çıxaran”, “ta-leyinin bəxt üzüyü”, sevgili Nüşabə xa-nımdır. Vaqifin olmadığı vaxtı qoluna tax-dığı saatla hər an xatırlayan, iki zaman ay-rıcında yaşayan yarı... Şairlə birlikdə ya-sadığı müddətdə özü də söz sərrafına çevrilən, Vaqifinə “Xatirə” yazan gözüyaş-lı qadın...

Dayandı vaxt, dayandı baxt...
Dünya kiçildi, yadlaşdı ətraf...
İndi gəl yaşa, ümidsiz, inamsız,
bu sıxılmış məkanda.
Üzünü arxaya,
dünyəni çevirmiş məhəbbətinlə.
İki zaman ayrıcında vurnuxa-vurnuxa:
keçmiş və indiki...
Dünənə bu gün yaşamaq...
Yaşamaq, yaşatmaq...
Sənin yoxluğundan bir Sən toxumaq.